Ὅπως λέγει ὁ ἱστορικὸς Φιλήμων : «*Ἡ Σταυριάνα ἦτο φύσεως ἀνδρικῆς, μελανίζουσα, ἀναστήματος ὑψηλοῦ, ἐξαισίας γενναιοψυχίας, βαδίζουσα ὡς ἀνὴρ καὶ ὁμιλοῦσα ὡς στρατιώτης. Ἀείποτε ἔφερε τὸ γυναικεῖο λακωνικὸ ἔνδυμα καὶ εἶχε τότε ἡλικίαν μέχρι 40 ἐτῶν*».

— Ρουμπῆ ! φώναξε ἡ Σταυριάνα τοῦ Τούρκου στρατηγοῦ, πᾶνε κεῖνα ποὺ ξέρατε σεῖς οἱ Τοῦρκοι ! Ἂν θέλετε νὰ σᾶς χαρίσουμε τὴ ζωὴ καὶ νὰ πᾶτε ὅθε θέλετε, κάμετε καλὰ νὰ μᾶς δώσετε τ' ἄρματά σας τώρα, γιατὶ θὰ μᾶς παρακαλᾶτε στερνὰ καὶ δὲ θὰ ἀκοῦμε...

Ὁ Ρουμπῆς σκέφτηκε τότε ὅτι δύσκολα θἄπαιρνε προμαχῶνες ὅπου καὶ ἡ γυναῖκες ἀκόμη εἶχαν μέσα τους παλληκαρίσσια ψυχή. Ἐκέντησε τ' ἄλογό του, ξαναγύρισε στὸ στρατό του καὶ διέταξε ἔφοδο... Εἶνε γνωστὸ ὅτι ἡ μάχη τοῦ Βαλτετσίου ἐτελείωσε μὲ θριαμβευτικὴ νίκη τῶν Ἑλλήνων. Δαβώθηκε ὅμως τότε ἡ γενναία Μανιάτισσα καὶ παρὰ λίγο νὰ πεθάνη...

Ὡστόσο ἡ Σταυριάνα ἔζησε χρόνια πολλὰ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσι τῆς Ἑλλάδος, πῆρε μιὰ μικρὴ σύνταξι καὶ ζοῦσε στὸ Ναύπλιο, σὲ μιὰ καμαροῦλα, παράπλευρα στὸ πρῶτο Γυμνάσιο τοῦ Κράτους ποὺ εἶχε ἱδρύσει ὁ Βασιλεὺς Ὄθων. Ὡς τὸ θάνατό της φοροῦσε τὴν πολεμική της ἐνδυμασία καὶ ἦταν τὸ φόβητρο τῶν μαθητῶν τοῦ Γυμνασίου, ποὺ δὲν τολμοῦσαν νὰ παρεκτραποῦν μπροστά της. Καὶ οἱ Ναυπλιεῖς τὴν τιμοῦσαν καὶ τῆς ἔδιναν θέσι στὶς ἐθνικὲς τελετές, κοντὰ στοὺς ἐπιζῶντες ἄνδρες τοῦ Ἀγῶνος.

***

Ὁ διαβόητος ἐσπάχης Ἀλῆ Τσεκούρας εἶχε ἕναν Ἀράπη σωματοφύλακα, γιγαντόκορμο, φοβερὸ γιὰ τὴν ἀντρεία του καὶ τὴν ἀπανθρωπία του. Ὅσους Ἕλληνες σκλάβωνε, τοὺς ἔσχιζε στὰ δυὸ μὲ τὸ γιαταγάνι του...

Ἕνα πρωΐ, ὁ Γιάννης Κολοκοτρώνης, συνοδευόμενος ἀπὸ τρία παλληκάρια καὶ τὸν ἀρχηγὸ τῶν Ἀρκουδορεματιανῶν Πικλῆ, συναπάντησε κοντὰ στὴν Τριπολιτσὰ τὸν Ἀράπη μὲ δέκα ἄλλους Τούρκους. Γίνηκε συμπλοκὴ καὶ ὁ Κολοκοτρώνης κατώρθωσε νὰ αἰχμαλωτίση τὸν Ἀράπη καὶ νὰ τὸν φέρη στὸν πατέρα του, στὸ στρατόπεδο. Ὅλοι οἱ ὁπλαρχηγοὶ ἐθαύμασαν γιὰ τὸ κατόρθωμα τοῦ νεαροῦ Γιάννη Κολοκοτρώνη, καὶ ὁ παριστάμενος Κανέλλος Δηληγιάννης τὸν ὠνόμασε Γενναῖο. Ἀπὸ τότε τὸ ἐπίθετο αὐτὸ τοῦ ἔμεινε ἀντὶ γιὰ ὄνομα καὶ ἔτσι τὸν ἔλεγαν ὅλοι: Γενναῖο Κολοκοτρώνη.

Ἀλλ' ἂς ξαναγυρίσουμε στὸν Ἀράπη. Αὐτός, βέβαιος πειὰ ὅτι θὰ τοῦ ἔκαναν οἱ Ἕλληνες δ,τι τόσον καιρὸ ἔκανε ἐκεῖνος στοὺς ἄλλους, στεκότανε παράμερα, μὲ τὸ κεφάλι σκυφτό, καὶ περίμενε τὸ θάνατο... Ὁ Κολοκοτρώνης, ποὺ ἤξερε Τούρκικα, σὲ μιὰ στιγμὴ τὸν πλησιάζει, τὸν κυττάζει καὶ τοῦ λέει :

— Τί στέκεσαι ἔτσι, ἀφέ ; !

— Καρτερῶ νὰ γίνη τὸ κισμέτ, ἀπαντᾶ ὁ σκλάβος.

— Μὴ φοβᾶσαι ! Οἱ Ἕλληνες δὲ σκοτώνοιν τοὺς σκλάβους, ἀπαντᾶ ὁ Κολοκοτρώνης. Πάρε νὰ φᾶς.

Καὶ τοὔρριξε μιὰ πλάτη ψητό. Ὁ Ἀράπης σήκωσε τὸ κεφάλι καὶ κύτταξε κατάπληκτος τὸ νεαρὸ παλληκάρι. Ἔπειτα, ἔσκυψε ὀρμητικά, τοῦ ἅρπαξε τὸ χέρι καὶ τὸ φίλησε. Ἀπὸ κείνη τὴ στιγμὴ ἦταν σκλάβος του «ψυχῇ καὶ σώματι» καὶ τὸν ἀκολουθοῦσε σὰν πιστὸς σωματοφύλακας παντοῦ. Ὁ Ἀράπης, μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Γενναίου Κολοκοτρώνη ἀφοσιώθηκε στὴν οἰκογένεια τοῦ στρατηγοῦ Διονυσίου Τρουπάκη, ὅπου πέθανε σὲ βαθειὰ γεράματα.

***

Νὰ τώρα καὶ μερικὰ ἄρθρα ἀπὸ τὴν «Στρατιωτικὴν Διάταξιν» τῆς 11 Ἀπριλίου 1821, δηλαδὴ ἀπὸ τὸν πρῶτο νόμο ποὺ διεκήρυξε ἡ Ἐπαναστατημένη Ἑλλάς :

«*ΙΖ'. Ὅποιος κλέψῃ, ἢ δείρῃ ἢ φονεύσῃ, θέλει τιμωρεῖσθαι κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον καὶ κατὰ πῶς θὰ φανῇ εὐλογώτερον εἰς τοὺς ἐφόρους.*

» *α') Ὅποιος κλέψῃ, θέλει τοῦ παρθῇ ὀπίσω τὸ κλεψιμιὸν καὶ θέλει δαρθεῖν μὲ 50 ξυλιαῖς εἰς τὰ πόδια.*

» *β') Ὅποιος κτυπήσῃ ἄλλον, κατὰ τὸ βάρεμα καὶ ἡ παιδεία: Ἂν χωρὶς αἷμα 20 ξυλιαῖς· ἂν μὲ αἷμα, καὶ κατὰ τὴν πληγήν, 100 ἢ 500.*

«*ΚΑ'.— Ὅποιος λαβωθῇ ἀπ' ἐμπρός, θέλει τιμηθῇ, ἀξιωθῇ καὶ χαρισθῇ χαρισμάτων ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν καί, ὅποιος λαβωθῇ ἀπ' ὀπίσω φεύγοντας, θέλει ὑστερηθῇ κάθε τιμῆς ὡς ἀνανδρος καὶ φυγάς*».

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

— Πάρε με ὅταν μὲ βρίσκης κ' ἔχε με ὅταν μὲ θέλης.

— Ἀκριδὸς στὴ στάχτη καὶ φτηνὸς στ' ἀλεῦρι.

— Δὲν ἔχεις ἄλλον νὰ ρωτᾶς; Ἀρώτησε τὸν τοῖχο.

ΟΙ ΠΑΛΑΙΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ Θ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ

Ὁ πόλεμος τοῦ 97 καὶ ὁ ὁμογενὴς κουβαρντᾶς. Μιὰ ἔξυπνη ἀπάντησις τοῦ Δεληγιάννη. Ἐκδρομὴ ὡς τὸν Ἅγιο. Τὸ χωριὸ ἀνάστατο. — «Καλῶς ὥρισες κύρ' Νωματάρχη !...» Ἡ ἀντοχὴ καὶ ἡ ἐργατικότης τοῦ Δεληγιάννη. Μία 36ωρος συνεδρίασις ! Ὁ ὁποψήφιος πρόξενος τῶν Ἰωαννίνων. Πῶς τοὔκοψε ὁ Δεληγιάννης τὸ βῆχα. Δεληγιάννης καὶ Ρούκης. Ἕνα κόλπο τοῦ Δεληγιάννη κλπ.

Σᾶς δίνουμε σήμερα μερικὰ ἀκόμη ἀνέκδοτα, τὰ πιὸ χαρακτηριστικά, ἀπ' τὴ ζωὴ τοῦ Δεληγιάννη :

Κατὰ τὶς παραμονὲς τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου κάποιος πλούσιος ὁμογενής, ποὺ μόλις εἶχε γυρίσει ἀπὸ τὴν Ἀμερική, παρουσιάστηκε στὸ Δεληγιάννη καὶ τοῦ ἀνήγγειλε ὅτι ἀποφάσισε νὰ χορηγῇ ἑκατὸ χιλιάδες δραχμὲς ἐτησίως στὸ Κράτος, ὥσπου νὰ τελειώσῃ ὁ πόλεμος. Ὁ Δεληγιάννης ποὺ τὸν ἄκουγε, ὅλη τὴν ὥρα προσεχτικά, τοῦ εἶπε μὲ εἰρωνικὸ χαμόγελο, ὅταν τελείωσε :

— Μήπως νομίζετε, φίλε μου, ὅτι θὰ ἐπαναληφθῇ ὁ ἀτελείωτος Πελοποννησιακὸς πόλεμος ;

***

Κάποιο καλοκαῖρι ὁ Δεληγιάννης ἔκαμε ἕναν περίπατο ἀπὸ τὴν Αἰδηψό, ἄπου παρεθέριζε στὸ χωριὸ Ἅγιος.

Οἱ χωρικοί, μόλις ἔμαθαν ὅτι φτάνει στὸ χωριό τους κάποιο ἐπίσημο πρόσωπο, βγῆκαν παραέξω μὲ τὶς γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά τους καὶ μόλις ἐπλησίασε ἡ συντροφιὰ τῶν ἐκδρομέων, ἄρχισαν νὰ φωνάζουν :

— Καλῶς ὥρισες, κὺρ Νωματάρχη ! Καλῶς ὥρισες στὸ χωριό μας !...

Ὁ Δεληγιάννης δὲν μπόρεσε νὰ βαστάξῃ τὰ γέλια ἀκούοντας νὰ τοῦ δίνουν τέτοιο τίτλο καὶ γυρίζοντας στοὺς φίλους του εἶπε :

— Εὐτυχισμένοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι γιὰ τοὺς ὁποίους ἡ μεγαλείτερη ἀρχὴ εἶνε ὁ νωματάρχης !

***

Ἡ ἀντοχὴ τοῦ Δεληγιάννη κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς ἦταν καταπληκτική. Σπανίως ἔφευγε ἀπ' τὴν αἴθουσα πρὸ τοῦ τέλους τῆς συνεδριάσεως καὶ πολλὲς φορὲς τοῦ συνέβη νὰ μὴ κοιμηθῇ ὁλόκληρη τὴ νύχτα.

Σὲ κάποια συνεδρίασι τῆς Βουλῆς, ἡ ὁποία σημείωσε ρεκόρ, διαρκέσασα 36 ὧρες, ὁ Δεληγιάννης παρηκολούθησε ὡς τὸ τέλος τὶς συζητήσεις, λαβαίνοντας μέρος κι' ὁ ἴδιος σ' αὐτές. Ὅταν ἐλύθη ἡ συνεδρίασις εἶπε στοὺς φίλους του :

— Ὕστερα ἀπὸ τόσων ὡρῶν ἀγρυπνία, νόμιζα ὅτι δὲν θὰ μποροῦσα νὰ πάω οὔτε ὡς τὸ σπίτι μου. Τώρα ὅμως ἔχω τόση ὄρεξι, ποὺ αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ κάμω μιὰ ἐκδρομή.

Καὶ πράγματι πῆγε ὡς τὴν Κηφισσιά, χωρὶς νὰ κοιμηθῇ.

***

Ὅταν ἦταν πρωθυπουργὸς ὁ Δεληγιάννης καὶ ἐχήρευε ἡ θέσις τοῦ γενικοῦ προξένου Ἰωαννίνων, παρουσιάσθη ἐνώπιον του κάποιος πολιτευόμενος κι' ἄρχισε, μὲ τρόπο, νὰ τοῦ ὑποδεικνύῃ ὅτι ἦταν ἐνδεδειγμένος νὰ διοριστῇ στὴ θέσι αὐτή.

— Καὶ ξέρετε κανέναν κατάλληλο γι' αὐτὴ τὴ θέσι ; τὸν ἐρώτησε ὁ Δεληγιάννης, κάνοντας πὼς δὲν καταλαβαίνει.

— Βέβαια, ξέρω, ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος ἀδίστακτα.

— Περίεργο πρᾶγμα. Ἐγὼ ὁμολογῶ ὅτι ματαίως ζητῶ νὰ βρῶ ἕνα τέτοιο πρόσωπο. Δυστυχῶς δὲν βλέπω κανέναν κατάλληλο γι' αὐτὴ τὴ θέσι, οὔτε τὸν ἑαυτό μου ἀκόμη...

Ὁ πολιτευόμενος ἀντελήφθη ἀμέσως τὸν ὑπαινιγμὸ καὶ παίρνοντας τὸ καπέλλο του ἔφυγε σὰν βρεγμένη γάτα !...

***

Ὅταν ὁ μακαρίτης ὁ Ρούκης ἐγύρισε κάποτε ἀπ' τὴν Εὐρώπη παρουσιάστηκε στὸ Δεληγιάννη κι' ἄρχισε νὰ τοῦ μιλάη πολιτικά. Ὁ Δεληγιάννης ὅμως, ὁ ὁποῖος δὲν ἤθελε νὰ ὑποστηρίζουν ἐνώπιόν του ἰδέες ἀντίθετες τῶν ἰδικῶν του, ἐδυσανασχετοῦσε καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ὁμιλίας καὶ σὲ μιὰ στιγμὴ ποὺ ὁ συνομιλητὴς του παρέβαλε τὴν σταθερότητα τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν ἐν Ἑλλάδι μὲ ἀφρὸ μπύρας, τὸν διέκοψε λέγοντας :

— Καὶ ἐπίνατε μπύρα στὴ Γερμανία, ἀγαπητέ μου ;

— Ἔπινα κάποτε, κύριε Πρόεδρε, ἀλλὰ πάντοτε ἐν μέτρῳ.

— Τότε θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς προσφέρω κ' ἐγὼ ἕνα ποτῆρι !

Καὶ ἡ πολιτικὴ συζήτησι ἔμεινε στὴ μέση.